

6.
SINIF

STÜDYO

SOSYAL BİLGİLER

Öğrenme Çıktısı Odaklı

- Ön Değerlendirme Çalışmaları
- Açık Uçlu Sorular
- Süreç Odaklı Değerlendirme
- Örnek Yazılı Senaryoları

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ'NE
UYGUN

Okut,
Çözümlere Ulaş

Akıllı Tahta
Uyumlu

turuncu

İçindekiler

1. ÖĞRENME ALANI: BİRLİKTE YAŞAMAK

Konu: Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller

Ön Değerlendirme.....	4
Alıştırmalar	6
Konu: Kültürel Bağlarımızın ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birlikteliğe Etkisi	
Alıştırmalar	12
Konu: Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri	
Alıştırmalar	18
Açık Uçlu Sorular.....	24
Süreç Odaklı Değerlendirme-I.....	28
Süreç Odaklı Değerlendirme-II.....	30

2. ÖĞRENME ALANI: EVİMİZ DÜNYA

Konu: Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Konum Özellikleri

Ön Değerlendirme.....	32
Alıştırmalar	34
Konu: Doğal ve Beşerî Çevre Özellikleri Arasındaki İlişki	
Alıştırmalar	42
Konu: Ülkemizin Türk Dünyasıyla Kültürel İş Birlikleri	
Alıştırmalar	50
Açık Uçlu Sorular.....	54
Süreç Odaklı Değerlendirme.....	58
I. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-I.....	62
I. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-II.....	64
I. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-III	66
I. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-IV	68

3. ÖĞRENME ALANI: ORTAK MİRASIMIZ

Konu: Türkistan'da Kurulan İlk Türk Devletlerinin Medeniyetimize Katkıları

Ön Değerlendirme.....	70
Alıştırmalar	72
Konu: VII-XIII. Yüzyıllar Arasında İslam Medeniyetinin İnsanlığın Ortak Mirasına Katkıları	
Alıştırmalar	80
Konu: İslamiyet'in Kabulüyle Türklerin Sosyal ve Kültürel Hayatlarında Meydana Gelen Değişimler	
Alıştırmalar	88
Konu: XI - XIII. Yüzyıllar Arasında Meydana Gelen Askerî Mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına Katkıları	92
Açık Uçlu Sorular.....	100
Süreç Odaklı Değerlendirme-I.....	104
Süreç Odaklı Değerlendirme-II.....	108
I. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-I.....	112
I. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-II	116
I. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-III	118

4. ÖĞRENME ALANI: YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Konu: Yönetimin Karar Alma Sürecini Etkileyen Unsurlar

Ön Değerlendirme.....	120
Alıştırmalar	122
Konu: Temel Hak ve Sorumlulukların Toplumsal Düzenin Sürdürülmesindeki Önemi	
Alıştırmalar	128
Konu: Dijitalleşme ve Teknolojik Gelişmelerin Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarına Etkileri	
Alıştırmalar	134
Açık Uçlu Sorular.....	140
Süreç Odaklı Değerlendirme-I.....	144
Süreç Odaklı Değerlendirme-II.....	148

5. ÖĞRENME ALANI: HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

Konu: Ülkemizin Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetler

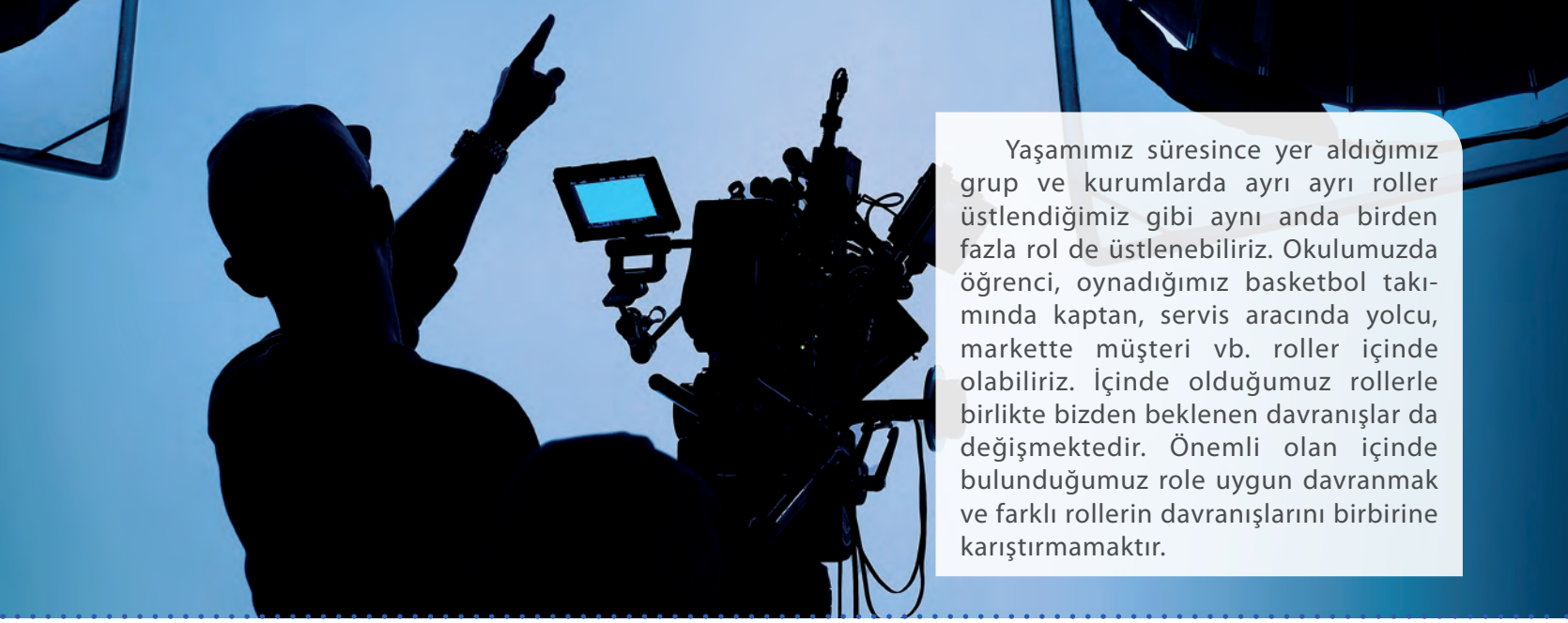
Ön Değerlendirme.....	152
Alıştırmalar	154
Konu: Ekonomik Faaliyetler ve Meslekler-Tasarlanan Bir Ürünün Yatırım ve Pazarlama Süreci	
Alıştırmalar	160
Açık Uçlu Sorular.....	166
Süreç Odaklı Değerlendirme.....	170
II. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-I.....	174
II. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-II	176
II. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-III	178
II. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryo-IV	180

6. ÖĞRENME ALANI: TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER

Konu: Ulaşım ve İletişim Teknolojilerinin Kültürel Etkileşimdeki Rolü

Ön Değerlendirme.....	182
Alıştırmalar	184
Konu: Telif ve Patent Süreci	
Alıştırmalar	188
Açık Uçlu Sorular.....	192
Süreç Odaklı Değerlendirme.....	196
II. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-I	200
II. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-II	202
II. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-III.....	204
II. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryo-IV.....	206

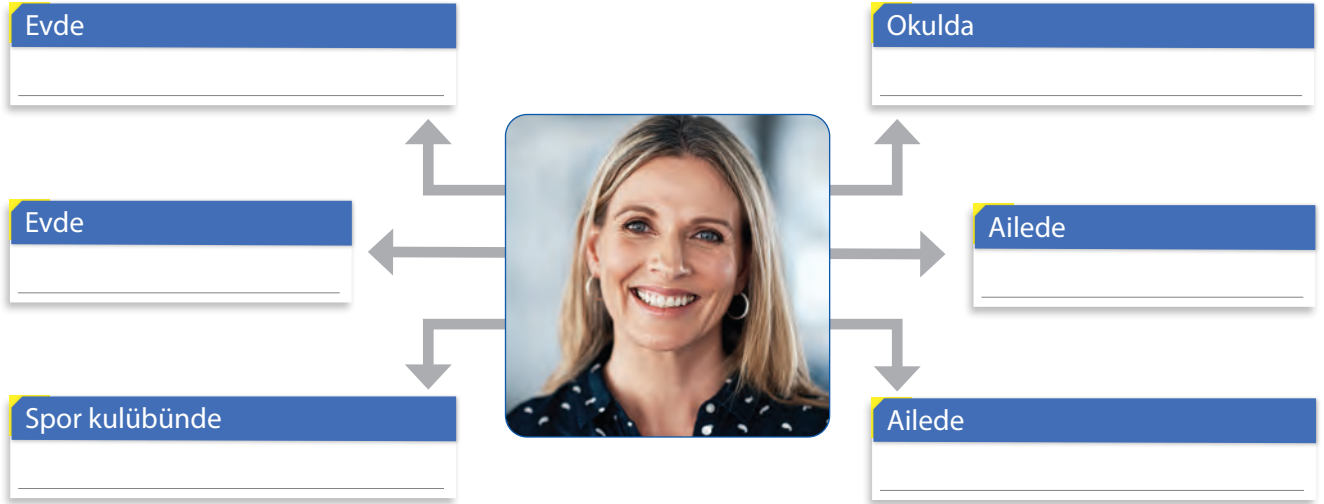
Ön Değerlendirme

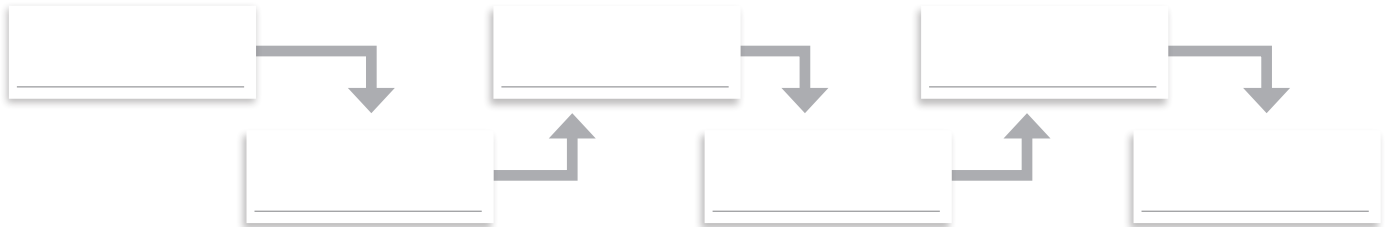
Yaşamımız süresince yer aldığımız grup ve kurumlarda ayrı ayrı roller üstlendiğimiz gibi aynı anda birden fazla rol de üstlenebiliriz. Okulumuzda öğrenci, oynadığımız basketbol takımında kaptan, servis aracında yolcu, markette müşteri vb. roller içinde olabiliriz. İçinde olduğumuz rollerle birlikte bizden beklenen davranışlar da değişmektedir. Önemli olan içinde bulunduğumuz role uygun davranmak ve farklı rollerin davranışlarını birbirine karıştırmamaktır.

1. Boş bırakılan yerleri uygun örneklerle doldurun.

İnsanların neler yapabileceklerini sahip oldukları haklar belirler. Bir gruba üye olan bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesinde ise sorumlulukları etkilidir. Örneğin; eğitim görmek çocuğun hakkı iken ödevlerini yapması sorumluluğudur. Bir kimse aynı anda farklı rollere sahip olabilir.

Toplumsal roller aynı anda birbirinden farklı olabileceği gibi insan hayatı boyunca zaman içerisinde değişime de uğrayabilir. Bir kişinin yaşamı boyunca aldığı roller şu şekilde olabilir:

2. A Kültürel değerler, bütün bir milletin kabullendiği ortak değerlerdir, kaynaşmamızı, birlik ve beraberliğimizi sağlar.

Buna göre kültürel değerlerimizi boş bırakılan kutucuklara yazın.

.....

.....

.....

.....

.....

B

Görseli verilen toplumsal sorun için çözüm önerilerinizi yazın.

Alıştırmalar-1

Aşağıdaki ifadelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu işaretleyin.

	Doğru	Yanlış
• Birey rolünün gerektirdiklerini sürdürürken bulunduğu konumun sağladığı hakları kullanır ve ödevleri yerine getirir.	☐	☐
• Bir öğrencinin okuyup öğretmen olması, rollerin zamanla değişebileceğini gösterir.	☐	☐
• Yaşımız ilerledikçe rolümüz değişmese de hak ve sorumluluklarımız değişir.	☐	☐
• Rollerimiz çok çeşitli olabilir hatta gün içerisinde bile değişiklik gösterebilir.	☐	☐
• Çocuk veya kardeş rolü biyolojik özelliklerimizden kaynaklanır, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmez.	☐	☐
• Eğitim hayatımız boyunca aynı grupta, aynı rolleri üstleniriz.	☐	☐
• Bulduğumuz ilk grup, okuldur.	☐	☐
• Kişilerin ait oldukları grupta tutunabilmeleri ve başarılı olabilmeleri için rollerine uyum göstermeleri beklenir.	☐	☐
• Bireylerin birden fazla sosyal rol üstlenmesi, bazen rollerinden hangisine uygun davranış sergileyeceğine karar verememesine ve sonuçta olumsuzlukların yaşanmasına neden olur.	☐	☐
• Üye olunan grup ve kurumlarda üstlenilen rollerin gerektirdiği davranışlar, toplumun beklentilerine göre şekillenir.	☐	☐
• Bireyler olarak toplumda üstlendiğimiz roller aynıdır.	☐	☐
• Aile içinde rollerimizi yerine getirirken dayanışma ve yardımlaşma duygusuyla hareket etmeliyiz.	☐	☐
• Rollerimizin tamamını doğuştan getiririz.	☐	☐
• Toplumsal yaşam açısından bireylerin sahip oldukları rollerinin sorumluluklarını yerine getirmesi oldukça önemlidir.	☐	☐
• Eğitim öğretim hayatımızı tamamladıktan sonra meslek grupları içinde yer alan bir birey oluruz. İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye “mesleki rol” denir.	☐	☐

Alıştırmalar-2

6. sınıf öğrencisinin sahip olabileceği rolleri işaretleyin.

Torun

Abla

Evlat

Öğrenci

Takım kaptanı

Sınıf Başkanı

İşçi

Tiyatro Grubunda Oyuncu

Alıştırmalar-3

A Görseldeki kişi zaman içinde hangi rollere sahip olmuş olabilir?

B Şu andaki rolleriniz nelerdir? Gelecekte hangi rolleri üstlenmek isterdiniz?

Alıştırmalar-4

Numaralanmış cümleler, verilen ifadelerle tamamlanacaktır. İfadeleri, tamamlayacakları cümlenin numarasını yazarak cümlelerle eşleştirin.

1	Yer aldığımız grup ve kurumlarda aldığımız ---- bizlere birtakım haklar ve sorumluluklar yükler.	☐	ortak
2	----, hayatımız boyunca yer alacağımız gruplar içerisinde en önemlisidir.	☐	gruplar
3	Üye olduğumuz grup ve kurumlarda üstlendiğimiz görevler veya toplumun beklentilerine ---- denir.	☐	roller
4	Her rolün kendine özgü ---- bulunur.	☐	rol
5	Çevremizde katıldığımız oyun ve farklı etkinlik grupları ---- gruplar olarak adlandırılır.	☐	aile
6	Gruplar ---- bir amaç çevresinde birleşirler.	☐	değişiklik
7	---- grubu, anne ve babamızın yakınlarından oluşur.	☐	meslek
8	Rollerimiz çok çeşitli olabilir hatta gün içerisinde bile ---- gösterilebilir.	☐	sorumlulukları
9	Bir kişinin farklı ---- içinde farklı rolleri olabilir.	☐	akraba
10	Eğitim öğretim hayatımızı tamamladıktan sonra ---- grupları içinde yer alan bir birey oluruz.	☐	sosyal

Alıştırmalar-5

Görseli verilen gruplarla, bu gruplardaki rolleri eşleştirin.

Okul

Aile

Futbol takımı

Müzik grubu

Ofis

Evlat

Öğrenci

Solist

Takım kaptanı

Çalışan

Alıştırmalar-6

Verilen görsellerden bulunduğunuz grupları işaretleyin.

Tiyatro grubu

Oyun grubu

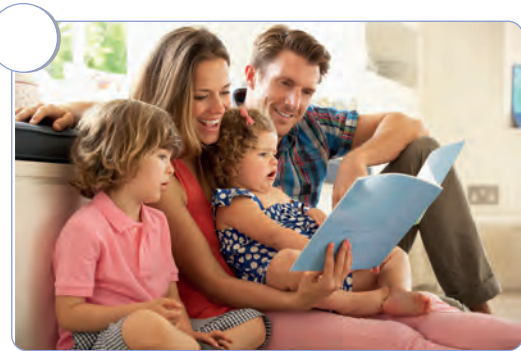
Futbol takımı

Sınıf

Arkadaş grubu

Aile

Halk oyunları grubu

İş arkadaşları

Alıştırmalar-1

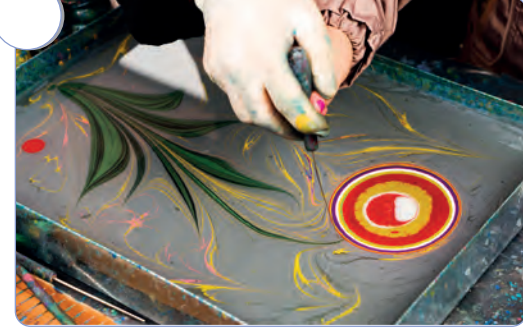
Aşağıdaki ifadelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu işaretleyin.

	Doğru	Yanlış
• Millî kültür, aynı zamanda millî kimliği oluşturur.	☐	☐
• Ramazan ayının vazgeçilmez eğlencelerinden biri Hacivat ve Karagöz oyunudur.	☐	☐
• 15 Temmuz (Demokrasi ve Milli Birlik Günü) önemli dinî günlerimizden biridir.	☐	☐
• Kültür, tarihsel gelişme süreci içinde yaratılan tüm maddi ve manevi değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasıdır.	☐	☐
• Gelenek ve görenekler, dinî değerlerimizin güçlenmesini sağlar.	☐	☐
• Bir milletin yazılı olmayan kanunları olan gelenek ve görenekler, toplumdaki sosyal ilişkileri düzenleyen kurallardır.	☐	☐
• Bireyin gelişiminde ve toplumsal birlikteliğin oluşmasında tarih, dil, din, örf, âdet, gelenek, görenek ve bayramlar gibi ögeler etkilidir.	☐	☐
• Toplum, bireylerin bir kültür ve kimlik etrafında toplanmasıyla oluşur.	☐	☐
• Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretip kendi milletini tanımasını böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar.	☐	☐
• Nesilden nesile aktarılan gelenek ve göreneklerimiz bize ait (millî) yiyecekler, giyecekler, el sanatları, düğünler, eğlenceler, spor müsabakaları vb. den oluşur.	☐	☐
• Düğün merasimlerimiz dost ve akrabaların bir araya toplanmasını sağlar.	☐	☐
• Millî bayramlarımız olan Ramazan ve Kurban Bayramlarında sınıflar süslenir, şiirler okunur.	☐	☐
• Ramazan ve Kurban Bayramlarının kutlanması, millî birlik ve beraberliğimiz için önem taşımaktadır.	☐	☐
• Yiyecek, giyecek, el sanatları, spor müsabakaları vb. bizi bir araya getirerek ortak duygularda buluşmamızı sağlar.	☐	☐
• Din, geçmişten günümüze bir kültür taşıyıcısı görevini üstlenmiştir.	☐	☐
• Kültürümüz, milletimizin her ferdini “biz” duygu ve düşüncesi etrafında birleştiren ögelerden oluşur.	☐	☐

Alıştırmalar-2

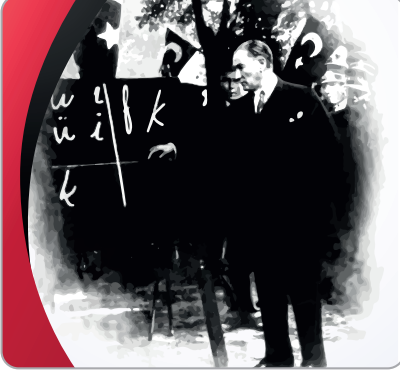
Sanat, bir milleti diğerlerinden ayıran, kendine özgü duygu ve zevklerin şekillenmesidir. Türk millî kültürünün de en önemli unsurlarından biri el sanatlarıdır.

Verilen görsellerden Türk kültürüyle ilgili olanları işaretleyin.

Alıştırmalar-3

Kültürel bağları kuvvetlendirerek toplumsal birliğimizi güçlendiren olay ve durumların ne olduğunu boş bırakılan yerlere yazın.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Alıştırmalar-4

KARAMANOĞLU MEHMET BEY’İ ARIYORUM

Karamanoğlu Mehmet Bey’i arıyorum
Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?
Bir ferman yayınlamıştı;
‘Bu günden sonra, divanda, dergahta, bargahta, mecliste,
meydanda Türkçe’den başka dil konuşulmaya’ diye,
Hatırlayanınız var mı?
Dolanın yurdun dört bir yanını,
Çarşığı, pazarı, köyü, şehiri,
Fermana uyanınız var mı?
Nutkum tutuldu, şaşırdım, merak ettim,
Dolandığınız yerlerdeki Türkçe olmayan isimlere,
Gördüklerine, duyduklarına üzüleniniz var mı?
Tanıtımın demo, sunucunun spiker,
Gösteri adamının showmen, radyo sunucusunun diskjokey,
Hanım ağanın first lady olduğuna şaşıranınız var mı?
Dükkanın store, bakkalın market, torbasının poşet,
Mağazanın süper, hiper, gros market,
Ucuzluğun damping olduğuna kananınız var mı?

Yusuf Yanç

Metinde dil üzerindeki hangi etkilerden bahsedilmektedir? Bu etkilerin azaltılması için sizce ne yapılabilir?

Alıştırmalar-5

Aşağıdaki görsellerden geçmişimize ait olanları işaretleyin.

